

was voor Berlage niet een speelgoed voor aestheten; zij moest doeltreffend zijn en de manifestatie van een schoone sociale orde, waarin de mensch slechts zijn waarde ontleent aan de gemeenschap, waarvan hij deel uitmaakt. Berlage bouwde voor de gemeenschap.

Het was Berlage niet gegund, deze gedachte werkelijkheid te zien worden. Maar dit belette hem niet, onversaagd voort te gaan. En hoewel het hem leed zal hebben gedaan, dat geen van zijn ideale projecten, waarin hij zijn liefde tot de gemeenschap neerlegde, gelijk het Pantheon der Menschheid en het Beethovenhuis, kon worden uitgevoerd, het moet hem hebben verheugd, dat steeds weer de jongeren zich om hem heen schaarden en van hém uitgingen om iets te bereiken.

Onmetelijk is de invloed, die Berlage op de Nederlandsche en daardoor op de Europeesche bouwkunst heeft gehad. Cuypers was een goed constructeur, maar een man zonder wezenlijke scheppingskracht, want elken vorm ontleende hij aan bouwstijlen, die schoon waren geweest in de tijden, waarvoor ze bestemd waren, maar onmachtig waren om het leven van onzen tijd te vertolken. Berlage was niet alleen een goed constructeur, maar een kunstenaar, die voor het eerst na lange tijden weer de essentie van bouwkunst begreep. Aan hem, en aan hem alleen, komt de eer toe, aan de bouwkunst nieuwe wegen te hebben gewezen voor een betere en schoonere ontwikkeling.

J. SLAGTER

TENTOONSTELLING VAN MODERNE CHINEESCHE SCHILDERKUNST, STEDELIJK MUSEUM, AMSTERDAM, EN GEMEENTEMUSEUM, DEN HAAG

De beroemde dichter, schilder en staatsman Su Tung-p'o (1039—1112) heeft in een van zijn critische opstellen gezegd, dat de schilderkunst, wanneer zij slechts streeft naar het treffen van de uiterlijke gelijkenis, niet veel meer is dan een spel van kinderen. De kunstenaar moet er in de eerste plaats naar streven in de streken van zijn penseel vast te leggen het onvergankelijke, het eeuwige, dat alleen blijvend is in de zeer tijdelijke vormen en gestalten dezer wereld.

De oude Chineesche schilders hadden dus hun doel wel hoog gesteld! Dat er nochtans meer dan een onder hen was, die vermocht deze gedachte te verwerkelijken, moet worden toegeschreven aan de hooge gaven, waarmede eenigen van hen waren bedeed.

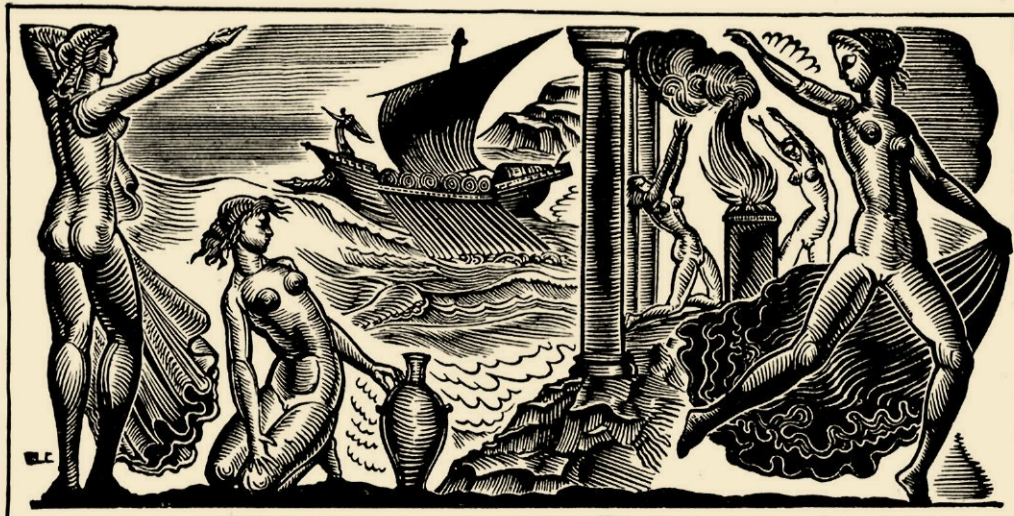
Het behoeft geen betoog, dat hedendaagsche Chineesche schilders zich een zware en tevens ondankbare taak kiezen, wanneer zij blijven werken volgens de aloude regels van de Chineesche schilderkunst. Het oog van den beschouwer is verwend door het zien van de oude meesterstukken, en hiermede gaat men onwillekeurig het werk der modernen vergelijken; hoewel

光緒己丑嘉平 望海之冷徑以俟年 通古竹石之妙 堂

畫

畫

VALENTIN LE CAMPION

BOEKILLUSTRATIE

VALENTIN LE CAMPION

OUESSANT

dit niet geheel rechtvaardig is, aangezien datgene wat van die oude kunst bewaard bleef, als het ware een bloemlezing is uit een groote hoeveelheid meest minder goed werk. Maar dit zijn niet meer dan verstandelijke overwegingen: men kan licht begrijpen, dat er onder de hedendaagsche Chinese schilders vele zijn, die, geboeid door de zekere schoonheid der oude meesters, hun werkwijze trachten na te volgen.

Op deze tentoonstelling van moderne Chineseesche schilderkunst zijn de schilders welke volgens de oude regels werken met eenige tientallen stukken vertegenwoordigd. Hoewel er bedreven werk bij is, kan toch geen stuk de hoogte der verheven voorbeelden benaderen. Het beste is wel een rol in zwart en wit van Liu H a i-s u (No. 53), voorstellend twee mandarijnen onder bamboe. Dit paar vogels is in de Chineseesche literatuur het zinnebeeld van huwelijkstrouw. Met forsche halen verdeelt de bamboe het vlak diagonaals-gewijze van links naar rechts; onder deze bamboe zitten de twee eenden, hun karakteristieke houding in enkele lijnen uitmuntend vastgelegd. Over het algemeen is op deze tentoonstelling het werk in zwart en wit het beste. De „Kalebass” (No. 4) in inkt en kleuren van denzelfden schilder bij voorbeeld doet uiterst onbeholpen aan. Hij heeft hier getracht met waterverf-kleuren een soort olieverf-effect te bereiken. Ook het werk in inkt en kleuren van Wu Hsing-fen (No. 76, 77), Wu Fu-chih (74), Liang K'aishih (40) en anderen is zeer middelmatig. Dat het wel anders kan toont het mooie schilderij „Nieuwjaarsdansen” (No. 26) van Han Sanch'iao. Twee mannen, verkleed als een blauwe en een roode leeuw vullen met hun dans de linkerhelft van het stuk; rechts staat een groep muzikanten, gespannen de bewegingen van de dansers volgend. De volkomen beheerschte techniek en de fijne keuze van kleuren (men zie in het bijzonder het diepe, oud-Chineesche blauw van den eenen leeuw) maken dit tot een evenwichtig en boeiend schilderstuk. Verre van middelmatig is zeker ook het bezonken stilleven van Jen Paï-nien (No. 32, zie de Plaat). Het geheel is in een vlakke, geelachtige tint gehouden. Er staat een vaas met een paar schriftrollen en penseelen, daarbij een boek en wat bloemen. Dit stilleven is geheel doordrongen van de rustige sfeer van het studeer-vertrek van een geleerde, hetgeen nog onderstreept wordt door de geslaagde compositie en de zekere penseelstreek. Dit is wel een der meest aantrekkelijke stukken der tentoonstelling.

De „Jonk in stroomversnellingen” (No. 11), een bescheiden stuk van de schilderes Ch'en Wei-hua valt op door de teere kleuren en de uitnemende teekening. Alleen de blauwe bergen op den achtergrond links lijken zwak. Zal een der moderne Chineseesche schilders ons ooit die onvergelykelijke, in de verten verzinkende berg-achtergronden der oude meesters kunnen schenken, met hun nauwelijks zichtbare omtrekken, hun in mist vervloeiende glooiingen? De weg die tot deze volmaaktheid voert is lang en moeilijk.